

Delovanje konzorcijev

zasnovano na članku

T. Mandelj, M. Pušnik, P. Južnič: Konzorcijsko delovanje in sredstva za mednarodno znanstveno literaturo in baze podatkov v sloveniji za leto 2010

Upravljanje z
informacijskimi viri,

Druga stopnja

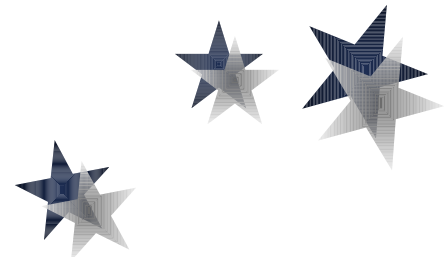
Primož Južnič

**Oddelek za bibliotekarstvo,
informacijsko znanost in knjigarstvo**

Znanstvene revije

- **Objavljanje v znanstvenih revijah je eden temeljnih načinov znanstvenega komuniciranja.**
- **Znanstvene revije igrajo ključno vlogo v sistemih ocenjevanja znanstvene odličnosti.**

Pomen

So nepogrešljiv del znanstvene infrastrukture, o čemer priča tudi njihova visoka uporaba.

Spremembe, ki jih prinašajo elektronske revije tehnološke in nikakor ne konceptualne. Objavljanje v uglednih revijah je na veliki večini znanstvenih področjih bistveno in prinaša najvišja priznanja v znanosti.

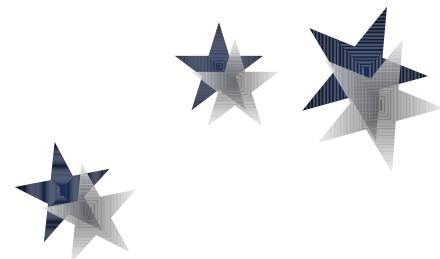

Cilji informacijske politike

Dostopnost do informacijskih virov

- **Transparentnost,**
- **Širitev konzorcijev in uporaba revij v elektronski obliki,**
- **Izboljšanje sistema in kvalitete knjižnično-informacijskih storitev,**
- **Boljše financiranje.**

Vrednotenje

Kvantitativne metode ocenjevanja znanstvene odličnosti še zmeraj temeljijo na publikacijah in citatih, objave v znanstvenih revijah so podprte z recenzentskim ocenjevanjem, znanstvene revije so glede na število objav in citatov ovrednotene z različnimi sistemi za ocenjevanje (IF, SJR...)

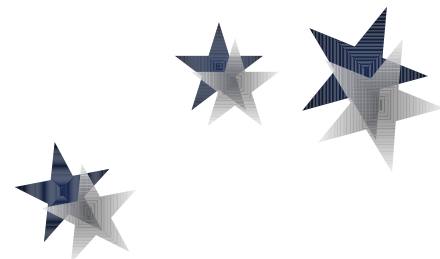
Različni licenčni modeli

**So posledica poslovne politike
komercialnih založb.**

**Pomemben odgovor so knjižnični
konzorciji.**

Niso pa edini.

Odprt dostop

Pri odprtem dostopu je v tem trenutku poglobitni problem, da ima sorazmerno majhen delež znanstvenih publikacij v odprtem dostopu ustrezno urejen recenzentski sistem, posledica tega pa je tudi slabša zastopanost teh revij v bibliografskih zbirkah, kjer izbor temelji na kvaliteti in odmevnosti revije, saj je dober recenzentski sistem osnova kvalitete.

Revije OA v indeksih

Tudi po zadnjem povečanju števila revij je v zbirki Web of Science (WoS) indeksiranih le 494 znanstvenih revij iz okolja odprtega dostopa oz. približno 4,5 % vseh zajetih revij.

- Podobno je tudi pri drugi znani bibliografski zbirki Scopus, kjer je od 16.500 indeksiranih znanstvenih revij manj kot 1200 (7 %) revij iz okolja odprtega dostopa.

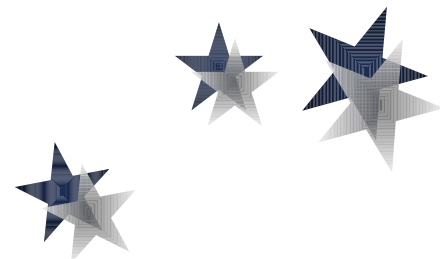
Cilj JTPS

JPTS – Journal transition programme

**Program združenja evropskih raziskovalnih
agencij – Science Europe.**

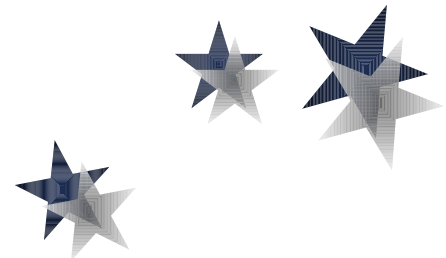
**Nov poslovni model, a predvsem za
najboljše revije.**

Konzorciji

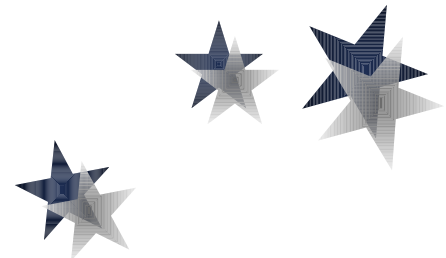
- **Koncentracija v rokah le nekaj velikih založb in ponudnikov tudi ustvarja specifičen monopol pri ponudbi znanstvenih serijskih publikacij.**
- **Odgovor knjižnic na tovrstno poslovno politiko komercialnih založnikov je povezovanje v konzorcije za dostop do komercialnih virov.**

Prednosti

- Doseganje boljšega pogajalskega izhodišča z namenom skupne nabave elektronskih virov.
- Druge prednosti konzorcijev so še: povečanje števila naslovov vsakemu konzorcijskemu partnerju, večja možnost za doseganje nižjih cen, manj pogajalskih naporov in zmanjšanje stroškov medknjižnične izposoje znotraj konzorcija.

Konzorciji v Sloveniji

- Prvi konzorcij je bil eIFL Direct, iz leta 1999.
- Leta 2001 ScienceDirect, ki je še danes najpomembnejši interdisciplinarni (tudi največji in najdražji) paket znanstvenih elektronskih revij, kar tudi ni presenetljivo, glede na osrednjo vlogo, ki jo založba Elsevier ima v svetovni znanstveni skupnosti.

Različni modeli

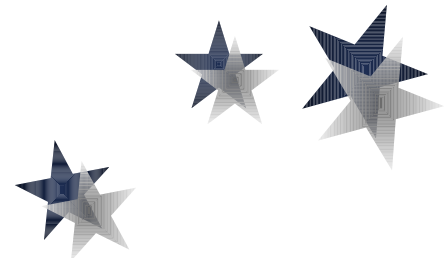
- **Nacionalno centralizirani model.** Model je definiran tudi kot t.i. "nordijski model", saj se v največji meri prakticira v skandinavskih deželah. Temelji na vlogi nacionalne knjižnice, kjer je del upravljanja z elektronskimi znanstvenimi revijami samo del širšega konteksta dolgoročno vodenega projekta upravljanja z elektronskimi viri.
- **Nacionalno decentralizirani model.** Model je največkrat razvit znotraj univerzitetnega okolja. Glavna aktivnost tega tipa konzorcija je pogajanje z založniki za elektronske vire, ki niso centralno financirani. Primere takšnih konzorcijev najdemo v Italiji in Franciji.
- **Regionalni model.** Oblika povezovanja na regionalni ravni, ki stremi k vzpostavitvi skupnih knjižničnih storitev. Primere takšnega povezovanja najdemo v Španiji.

Slovenija

- **Prevladujoči je decentralizirani model.**
- **Centraliziran model velja samo za nekatere starejše pogodbe.**

Decentralizirani model

- Organizacija decentraliziranih konzorcijev je cenejša in bolj ekonomična. Značilno zanj je tudi, da se s ponudniki virov pogajajo knjižničarji, ki so po definiciji trši pogajalci, kot pa recimo državni uradniki, ki se pogajajo v imenu knjižnic.
- Nevarnost, da so iz financiranja izključene nekatere organizacije, ki sicer imajo tovrstne potrebe, pa zaradi organizacijskih ali kakih drugih vzrokov (najpogosteje nepoznavanje problematike) v konzorcije niso vključene.

